

14 év Esély

Interjú Lévai Katalinnal, az *Esély* alapító főszerkesztőjével.
Aki kérdez: Ferge Zsuzsa

F. Zs.: Hogyan emlékszel a kezdetekre? Mit jelentett Neked ez a munka?

L. K.: 1989-ben indult az Esély, s hogy pontos legyek, ez a Te ötleted volt. Hiszen már az egyetemen is – ahol szociálpolitikát tanultunk Tőled –, mindig visszatértél arra, hogy mennyire hiányzik a szakirodalom, és hogy ez mennyire fontos kérdés. A szociálpolitikusi szakma akkor formálódott, és akik frissen kerültek bele, csak a tanáraik közvetítésével alkothattak képet maguknak arról, hogy fest ez a terület másutt, s mit jelent az, ha valahol már kiforrott ez a szakma. Jól emlékszem, stencilezett lapokat és angol szövegeket osztottunk szét, s azt olvastuk, mert egyszerűen nem volt magyar szakirodalom, gyakorlatilag még fordítás sem igen volt. Neked pedig állandóan az járt a fejedben, hogy nemcsak a megfelelő oktatást szeretnéd kiépíteni, de egy olyan folyóiratot is szeretnél látni, amiből a szakmabeliek rendszeresen tájékozódni tudnak. Végül össze is hívtál több embert: Dávid Jánost, Gönczöl Katalint, Léderer Palit, Szalai Julit, és arról beszélgettünk, hogy kellene egy ilyen lap, de közülünk senki sem akarta vállalni a szerkesztését. Ezért Te azt mondtad, hogy próbáljuk meg, van itt egy új ember, próbáljuk meg velem. Amire én akkor nagyon büszke voltam, és büszke vagyok mind a mai napig. Azóta is a legszebb munkámnak tartom.

– Szerinted az Esély pótolta ezt a hiányt, amiről az imént beszéltél?

– Nagyon is, ez teljesen egyértelmű számomra. Akárhová megyek vidékre, mind a mai napig, önkormányzatokhoz, egyetemekre, civil szervezetekhez, vagy családsegítőkkal találkozom, mindenki ismeri az Esélyt. Mindenki, aki a szakmában van, gyakorlatilag ma már ebből tájékozódik. Az évek során természetesen változott az arculata, a tartalma, és – ami nagyon jó dolog – egyre több hazai témájú írást tudunk közölni. Hiszen egyre több hazai kutatás indult, tehát magyar vonatkozásban is volt mit írni, eredményekről is lehetett beszélni. Ami a külföldi szakirodalmat illeti: kezdetben egyáltalán nem volt könnyű ezeket megszerezni. Ma már ez nem okoz gondot. Ma csak azt sajnálom, hogy az Esély megmaradt szakmai folyóiratnak, s nem tudott szélesebb közönséget elérni. Persze, nem biztos, hogy ez baj, de időnként talán érdemes körülnézni, hiszen a szociális kérdések nagyon sok embert érdekelnek. Talán a mostani váltás jó alkalom lehetne ahhoz, hogy ezen is elgondolkozzatok; talán most érdemes nyitni. Ugyanakkor tudni kell, hogy van ennek a szakmának egy tolvajnyelve, és ezt nem nagyon könnyen „veszi be” a publikum.

– Itt érdekes kérdést érintesz: azt, hogy vajon a szociálpolitikának kell-e megtanulnia köznyelvül, vagy bizonyos szociálpolitikai fogalmak nem feltétlenül csak szakmaiak, s tulajdonképpen benne kéne lenniük a köznyelvben, illetve a köztudatban.

– Így van! Erről sokat vitáztunk, s te mindig azt képviselted, hogy

INTERJÚ

első a szakmaiság, a pontosság, az ügyek tisztos szakmai képviselése, és ez úgy tűnik, nem nagyon egyeztethető össze a nyilvánossággal vagy a közérdeklődéssel. És abban a pillanatban veszít az értékéből egy írás, ha elviszed a publicisztika irányába. Ugyanis teljesen más műfaj a publicisztika, és más a tanulmány, más műfaj a szociográfia és megint más egy jogi elemzés, a kettőt nem nagyon lehet ötvözni. Nagyon kevés az olyan szakember, aki egyúttal élvezetesen is tud írni. Nekem egyszer azt mondta valaki Rólad – történetesen egy újságíró, akit én sokra értékelek, meg is nevezem: Pogonyi Lajos –, hogy azért lehet odafigyelni arra, amit Te írsz, mert mindent úgy tudsz elmondani, hogy személyessé teszed. Ezt én jól megjegyeztem: a személyesség nagyon fontos elem, amit be kell építeni az írásokba.

– *A kérdés az, hogy vajon úgy kell-e ezen változtatni, hogy mindent, amit írunk, átírunk köznyelvre, vagy oda kéne eljutni, hogy a szociológus is tudja: mi az, hogy tőkésített meg felosztó-kirovó nyugdíjrendszer. De igazából arra lennék kíváncsi, hogy szerinted az Esély segítségével hogyan lehetne ezt a dilemmát feloldani?*

– Ez attól függ, hogy mi a cél. Mert ha meg akarod tartani magas színvonalú szakmai folyóiratnak, akkor ezen nem kell változtatni. Akkor el kell fogadni, hogy ez néhány ezres olvasótáborra érint, és marad szakmai folyóirat. Ha viszont azt mondod, hogy nyitni akasz, és megpróbálsz olyanokat is elérni, akik egyszerűen csak érdeklődnek a szociális kérdések iránt, de nem szakemberek, akkor lehet változtatni. Kicsit könnyebb stílussal, a merev, olykor fölöslegesen túlbonyolított szakzsargon mellőzésével. Szerintem a nyitáshoz az egyik legjobb műfaj a vita, aminek a szerkesztőség ad teret. Sajnos azonban nemigen hajlik arra a szakma, hogy egy adott témát sokoldalúan körbejárjon, de ha az ember nagyon komoly szerkesztői erőfeszítéseket tesz, akkor ez elérhető. Biztosan emlékszel, hogy voltak ilyen kezdeményezéseink: vitára kínáltunk fel egy-egy írást, és begyűjtöttük a beérkező válaszokat. Ezek azonban maguktól sosem jöttek, csak akkor, ha erősen ösztökéltük az embereket. Ilyenkor időről időre kialakult egy szellemi műhely az *Esély* körül, és ebben a munkában ez volt a szépség. Nem mondom, hogy ez mindig megvolt, de például amikor az *Esély*-esteket elindítottuk, arra nagyon sok ember úgy emlékszik vissza, hogy nagyon jó program volt.

– *Folytathatónak tartod?*

– Feltétlenül.

– *Milyen témákat látnál szívesen?*

– Mindazokat, amelyek most közszájon forognak, például a szociális törvények átalakítása, vagy a Szolid-projekt, ezekről lehetne vitát nyitni, amit te jól ismersz (de az olvasók talán nem, írjunk róla egy kicsit!!!). És ott vannak az EU-val kapcsolatos témák, például a társadalmi összetartozásról–kirekesztésről szóló közö jelentés (a „JIM”), vagy az, hogy konkrétan milyen változásokat hozhat a csatlakozás, s hogy milyen az idők helyzete ma Magyarországon stb. Volt például nemrég egy politikai vitanap, arról is érdemes beszélni.

– *Miről szólt az?*

– Történetesen a Fidesz indítványozta, hogy legyen egy vita arról: mit

tett eddig a kormány az idősök érdekében. Ez számomra is érdekes volt, és végig kellett gondolnom, hogy valóban, mi is történt ezen a téren.

– *Es kiderült, hogy ki mit tett az idősökért?*

– Számunkra kiderült, de éppen a kezdeményezők számára kevésbé, mert részükről nem is ez volt a cél, hanem csak az, hogy egy kicsit piszkáljanak minket ebben a témában. Emellett fontos téma a családon belüli erőszak is, magam is próbáltam nyitni ebbe az irányba, egyáltalán a feminizmus irányába, azután fontos a női esélyegyenlőség, a nők munkaerő-piaci helyzete, a kirekesztődés, egyszóval millió olyan kérdés létezik, amely mind a mai napig kiemelten fontos. Az Esély-esteket, melyeket régen is nagyon szerettem, boldogan támogatom akkor is, ha Brüsszelben leszek és ha meghívtok, nagyon szívesen leszek akár előadó, akár hallgató. Ha kint leszek az Európai Unióban, akkor is nagyon szeretnék majd Veletek együttműködni.

– *Térjünk vissza a folyóirathoz. Az egyik kérdés valóban az, hogy hogyan alakult az Esély, és hogy mi változott benne. Ezek szerint az egyik változás az, hogy megpróbáltad egy kicsit nyitottabbá, illetve műhelyé tenni, a másik pedig az, hogy a magyar szakmai élet legyen jelen benne.*

– Próbáltam egy kicsit új tematikát bevinni. Amikor témává tettem a feminizmus történetét, annak azért elég szép visszhangja lett, és ezután viszonylag elég sokan elkezdtek írni erről. Volt egy időszak, amikor az egész női esélyegyenlőségi kérdés is elég szépen megjelentetett. Emellett az interjúk is fontosak voltak. Azután nagyon szerettem Szász Anna írásait, a különböző újfajta alternatív intézményekről és az új civil szervezetekről, ezek voltak mindig a kedvenc rovataim, és persze a viták, ha nagy nehezen sikerült összehozni. Nagyon fontosak lennének még a recenziók is, de mennyire fontosak! Csakhogy ez az a műfaj, amire nagyon nehezen kaphatók az emberek.

– *Ez ismét egy külön kérdés, hogy végül is melyek voltak a nehézségek?*

– Azok aztán szép számmal voltak, hiszen szinte egy személyben voltam főszerkesztő, lóti-futi kifutófiú, menedzser, pénzszerző, terjesztő. Amit én igazán szerettem volna és borzasztóan élveztem volna, hogy van egy hely, ahol együtt ülünk és hosszan beszélgetünk és vitatkozunk, hogy ez a cikk jó, nem jó, mit szeretünk benne, mit nem szeretünk benne, s ha lehozzuk, akkor milyen elvekkkel ütközik, miért hozzuk le, kinek akarunk vele mondani valamit, vagy miért nem hozzuk le és így tovább. Imádtam volna, hogy van egy olyan kitűzött nap, mondjuk, hétfő este, amikor akár az én nappalimban, akár más valakinek a nappalijában egy zugban leülünk, és a rendszeres vita és együttlét megteremtődik. Ezt nem lehetett megcsinálni. Ezt meg kell fizetni! A mai napig nem lehetett megcsinálni, mert nem működött a szerkesztőbizottság, nem lehetett rávenni az embereket, hogy eljöjjenek.

– *A kérdés az, hogy rosszul választottunk-e szerkesztőbizottságot, vagy hogy tényleg nem lehet-e ingyen kérni.*

– Próbáljátok meg, hogy ingyen kértek fel őket! Nem tudom, miért nem jött ez össze. Bennem mindig volt egy nagyon nagy gátlás, mert ezek az emberek nagyon nagy emberek voltak. A szerkesztőbizottság tagjai gyakorlatilag a tanáraink voltak, olyan emberek, akiket én nagyon-

INTERJÚ

nagyon tiszteltem, s úgy gondoltam, hogy nincs jogom erőszakosnak lenni.

Két dolog fontos. Az egyik, hogy hosszabb távon mindenféleképpen fizetni kell a szerkesztőbizottságnak valamit. A másik pedig, hogy legyen egy szűkebb szerkesztőség, és különösen egy szerkesztőségi titkár, aki mindent visz a vállán.

– *Azt megírhatjuk, hogy soha egy fillért sem vettél fel?*

– Nem! Az elején kaptam tízezer forintot. Az elején volt egy-két ilyen év. Aztán nem kaptam. Az elején még volt pénzem, úgy emlékszem.

– *Igen, az elején még valamit fizettünk a cikkekért is, aztán egyre kevesebb pénz lett... No, körülbelül kiderül tehát, hogy mi változott, hogy mi volt nehéz.*

– Igen, de egy valamit tegyünk hozzá, azt, hogy közben megtanultam írni. Ha emlékszel rá, 1989 előtt nekem gyakorlatilag nem voltak publikációim, a kilencvenes években viszont már sokat írtam. Ez nagyon nagy mértékben annak köszönhető, hogy szerkesztettem az *Esélyt*. El is tettem olyan kéziratokat, amelyeken bejelöltem, ki hogyan köti az egyik gondolatot a másikba, hogyan építkezik egy cikk, honnan hová akar eljutni, mi a magja, mi a központja, kell hogy legyen mindig egy olyan erős gondolatiság, amely köré épül az egész írás. Nagy tanulság, hogy az ember szerkesztés közben szépen megtanulja ezeket, s emlékszem arra a pillanatra, amikor nagyon sok kéziratot elolvastam azt mondtam magamnak: na most már talán itt az idő, amikor én is megpróbálhatok egy írást.

– *Te sokat tanítottál, sok dolgozatot olvastál. Meg tudnád-e fogalmazni, hogy milyen követelménybeli különbségek vannak egy *Esély*-cikk és egy korrekt iskolai-egyetemi dolgozat között?*

– Sajnos az én szerkesztésemben is jelentek meg olyan írások, amelyek nem mondtak újat, csak jól összefoglalták, szintetizálták, amit amúgy is tudunk. Igaz, ez is lehet fontos és jó írás, van didaktikai jelentősége. Alapvetően azonban én azt mondanám, hogy ha igazán következetesen akarok szerkeszteni egy lapot, folyóiratot, akkor olyan írásokat kell beletenni, amelyek valamilyen sajátos nézőpontot tartalmaznak, valami plusz mondanivalójuk van ahhoz, amit körbejárnak, vagy valaki olyan fantasztikusan jól írja meg, hogy önmagáért is érdemes elolvasni, mert olyan a stílusa. Ezeket a követelményeket a cikkek nagy része sajnos nem teljesíti, mert a szakmai igényesség gyakran háttérbe szorítja az irodalmias könnyedséget

– *A külföldi szociálpolitikai vagy akár társadalomtudományi szakfolyóiratok teljesítik ezeket a követelményeket?*

– Sajnos ezt ott is kevésbé tudják.

– *Emlékszem, hogy a kezdet kezdetén borzasztóan nehezen tudtuk elindítani a lapot, mert nem volt anyag. De arra is emlékszem, hogy ez később megváltozott.*

– Átfordult az ellenkezőjébe. Azért az mégiscsak a szakma érdeme és dicsősége, hogy most olyan sokan küldenek cikket. Nem tudom, most hogy van. Nekünk nagyon sokat küldtek, halomban álltak az írások. Aztán a számítógép és az e-mail is sokat egyszerűsített a dolgon.

– *Mivel valóban ez az egyetlen társadalompolitikai folyóirat, fontos, hogy mennyi a magyar, és mennyi a külföldi cikk benne. Fontos az arányuk. Erről nyílván volt elképzelésed.*

– Én azt tartottam fontosabbnak, hogy a magyar írások legyenek túl-

nyomó többségben. Te voltál az, aki mindig hoztad a külföldi írásokat, mert te olvastad a külföldi szakfolyóiratokat, rajtad kívül ezt nagyon kevesen tették. Szerintem ma Magyarországon ismét hihetetlenül izgalmasak ezek a kérdések. Én azt gondolnám, hogy most az Európai Unióra kellene egy kicsit odafigyelni.

Hogy ott mik történnek. Meg kell nézni, hogy milyen pozitív példák vannak, amelyek behozhatóak, mert biztosan lehet tőlük sok mindent tanulni. És hát lehetne valamilyen gyakorlati útmutató is, talán a pályázatokkal kapcsolatban. Nem tudom, hogy ezt csináljátok-e. Lesz ilyen? Kicsit belterjes lett ez a folyóirat. Kicsit beszűkült a szerzői kör, mindig az a 15-20 ember küldi be az írásait. Föl kéne fedezni a fiatalokat, nyitni kellene a fiatal tehetségek felé. Biztos, hogy vannak, s biztos, hogy nekik még az sem lenne gond, hogy nem kapnak pénzt, mert maga a megjelenés is megtisztelő.

– *Az igazság az, hogy a világon ma már egyetlen folyóirat sem fizet. De ez fontos, amit mondasz, és...*

– Bizony új kört kellene megnyerni a folyóiratnak. Ez nagyon sok munka, de szerintem el kellene kezdeni.

– *Még milyen „tanácsaid” lennének az utódnak?*

– Működtessen egy szerkesztőséget, ha tud, feltétlenül fiatalok bevonásával, keressen új szempontokat és új témákat, ne ugyanazt a gittet rágják folyamatosan. És maradjon nagyon igényes a stílust illetően. Talán ezek lennének a „tanácsaim”. Itt szeretném megköszönni minden munkatársamnak az eddigi munkáját, nagyon jó volt együtt dolgozni velük, kívánom, hogy az új főszerkesztő is ilyen jól érezze magát. Kiemelten köszönöm Berény Márta és Moksony Ferenc sok évi munkáját.

– *Beszéljünk egy kicsit arról is, hogy mi lesz a munkád az EU-ban, s hogy mit vársz ettől, mit tudsz erről, milyen kapcsolatot szeretnél az itthoniakkal?*

– Ingáznai fogok, kétlaki életem lesz, de ez nekem kevésbé nehéz, mert nagyon mozgékony alkat vagyok. Európai parlamenti képviselő leszek, az Európai Parlament szocialista frakciójának tagjaként, amely egy körülbelül 180 fős csoport. Ott nincs ellenzék és nincs kormány. Ez már akkora érték, amiért érdemes megpróbálni, mert azt remélem – de lehet, hogy ez túlzott optimizmus –, hogy itt valóban ügyekről lehet beszélni. Ugyanis nem arról van szó, hogy ha valaki előterjeszt valamit, akkor a másik a saját, jól felfogott érdekében azonnal megvétózza, hanem arról van szó, hogy közös érdek előbbre vinnünk az ügyeinket. Bizottságok is vannak, és én két bizottságot választottam, amelyben remélhetőleg fogok tudni dolgozni. Az egyik az Employment and Social Affairs, a foglalkoztatás és szociális ügyek, a másik a Citizen Rights, az állampolgári jogok bizottsága. Én ezt a kettőt választottam, szerintem nagyon jól kiegészítik egymást.

– *Egyedüli magyar vagy itt?*

– Ez nem biztos. Nem tudom, hogy a többiek mit választottak. Összesen 24 magyar képviselő lesz, és fogalmam sincs, hogy a fideszesek mit akarnak, mert velük erről eddig nem beszéltünk.

– *Te tudod, hogyan működik egy olyan parlament, amelyben nem az a cél, hogy a másikkal szemben nekünk legyen igazunk?*

– Ezt még én sem tudom egészen pontosan, csak azt tudom, hogy

pillanatnyilag hét különböző frakció van a Parlamentben. A legnagyobb frakció a néppárti. Tehát nem nemzeti pártok vannak, hanem aki oda akar menni, az minden országból odamegy, s ez a legnagyobb frakció, összesen mintegy 200 képviselője lesz. A második legnagyobb frakció az európai szocialistáké, a harmadik a liberálisoké és a negyedik a zöldeké. Vannak még kisebb frakciók is, összesen tehát hét. Az Európai Parlamentnek együttes döntési joga van, ami azt jelenti, hogy az Európai Tanáccsal többszörös egyeztetések után születnek meg a döntések. Az érdemi munka tulajdonképpen a bizottságokban folyik. Van 17 bizottság, melyek közül most kettőt említettem, de van külügy, belügy, vízügy, kereskedelmi, migrációs, közlekedési, regionális fejlesztési stb. stb. Ezeknek rettenetesen nagy pénzalapjaik vannak, például a regionálisé a legnagyobb: ez az egész európai uniós közös pénznek csaknem a 46 százalékát osztja el, s a bizottságokban dolgozzák ki, hogy mit javasolnak. A szakmai munka ott folyik. Az Európai Tanács az eredményt vagy elfogadja vagy nem. Ha igen, akkor megszületik egy direktíva. Elég hosszú folyamat, mire valamiből direktíva lesz. Például a Női jogok bizottságában most az egészségbiztosítással kapcsolatos egyenlő jogokat több hónapos munka után a plenáris ülés elé tudják vinni. Ha megszavazza a Parlament, attól kezdve x éven belül – nem lehet tudni, hogy melyik országnak hány évet adnak – minden országnak el kell fogadnia. Tehát nagyon érdekes dolog, hogy az egész Európai Unióra hatással van ez a bizottsági munka, ugyanakkor hátulütője, hogy borzasztó lassú, mivelhogy ez nagy bürokráciát igényel, rengeteg az egyeztetés.

– *Végtére 25 ország vesz részt, és a sok frakció miatt ez hihetetlenül nehéz. Mit gondolsz, Magyarországnak mit hoz az EU tagság?*

– Azt, hogy például más stílusban kell majd dolgozni, mert be kell látni, hogy itt most nem lehet egyéni munkát végezni igazán, csak csoportosat. Az összes magyar képviselőnek, a magyar politikusoknak teljesen más szemléletű munkát kell elvégezniük, mert csak akkor lehetnek eredményesek, ha az egész frakcióval összefognak. Mindig egy egész, több száz fős európai frakciót kell meggyőzni arról, hogy amit mi akarunk, azt érdemes támogatni. Meg kell nyerni, gyakorlatilag lobbizást kell folytatni annak érdekében, hogy mondjuk a kelet-európai térségekbe több pénz kerülhessen, több projekt jöjjön.

Nekem, azt hiszem, erősségem, hogy jól tudok kapcsolatot építeni, lobbizni, tehát érdekérvényesítő tudok lenni. De önmagamban semmit nem érek, csak akkor, ha ehhez meg tudom nyerni az egész frakció támogatását. Azért tetszik nekem egyébként ez a munka, mert teljes egészében csapatmunkára épít, és ügyekre épül. Én ebben az értelemben kakukktojás vagyok a magyar politikai elitben, mert soha egyetlen pillanatig, mind a mai napig nem tudott érdekelni az, hogy nekimenjek l'art pour l'art egy ellenzéki képviselőnek, csak azért, mert ő egy ellenzéki, vagy fordítva, ellenzékiként egy kormánypártinak, és politikai ügyeket kreáljak egy megoldatlan problémából. Engem ez soha nem érdekelt, ilyenkor egyszerűen megszűnik az érdeklődésem. Ezzel szemben időnként meg tudtam nyerni fideszes képviselőket, akik saját maguktól odajöttek hozzám, mert nekik is fontos volt az ügy. Van olyan képviselő, akinek fontos, hogy a falujában valamilyen szolgálat működjön, s ehhez

kér támogatást, de úgy, hogy közben ő a szocialista polgármesterrel is hajlandó együttműködni. Én ezeket az ügyeket szeretem. És azt remélem, hogy az Európai Unióban ilyen, ügyekre orientált módon történik a politizálás, én ugyanis ezt nevezném európai politizálásnak, s elméletileg az Európai Unió is ezt nevezi európai politizálásnak.

Emellett még itt van az SA, az európai szociális alap. Itt ennek elosztásáról és a projektek behozataláról, direktívák kidolgozásáról lesz szó. Ez a munka gyakorlatilag annak a folytatása, amit én szakmai munkaként itthon végzek, csak most európai dimenzióban. Ha meg tudunk egyezni abban, hogy Magyarország számára a foglalkoztatás területén ilyen és ilyen támogatásra lenne szükség, akkor ezt ki lehet lobbizni, tehát ott érhetek el eredményt, hogy esetleg kilobbizhatok több pénzt az európai szociális alaphoz Magyarország számára, de, gondolom, olykor a szomszédos országok számára is. Gyakorlatilag ismerős terület, én azért vállaltam.

– *Te hogy látod az ország helyzetét a csatlakozás után? Most sokan elbizonytalanodtak, olyan mondatok hangzanak el, hogy minden országban rosszabb lesz a helyzet, vagy hogy nem lehet tudni, mi lesz.*

– Aki ismeri a különböző strukturális alapokat, tudja, hogy mit jelent a strukturális alap, a kohéziós alap, az európai szociális alap, és tudja, hogy ezekben hány milliárd forint van, és ismeri a Nemzeti Fejlesztési Tervet, legalább nagy vonalaiban, az tudja, hogy elég komoly pénzekre számíthatunk az Európai Uniótól feltéve, hogy mi is hozzá tudjuk adni az önrészt. Itt feltétlenül szeretném elmondani, hogy a Nemzeti Fejlesztési Terv elkészült. Ez az a nagy, modernizációs terv, amely a projektek felhasználásáról rendelkezik, tehát gyakorlatilag a pályázatok befogadásáról, kiírásáról, értékeléséről, követéséről. Ez több éves előkészítői munka eredménye. A jelenlegi Nemzeti Fejlesztési Terv 2007-ig van érvényben, és már most készítik elő a 2007-től 2013-ig tartó Nemzeti Fejlesztési Terv II-t. 1200 milliárd forint jön be csak a foglalkoztatásra és a szociális terület fejlesztésére. Tehát nem létezik, hogy ezt előbb-utóbb ne érezzük meg itthon, s elsősorban vidéken. Nekünk végre sikerült átütő eredményt elérni azzal, hogy a Nemzeti Fejlesztési Terv mellé kidolgoztunk egy esélyegyenlőségi tervet, amit a kormány kötelező érvénnyel elfogadott. Ez azt jelenti, hogy minden pályázatkírásnál, pályázatértékelésnél és -követésnél kötelező figyelembe venni az esélyegyenlőség szempontjait. Aki nem olyan pályázatot ad be, amely tekintettel van az esélyegyenlőségre, az nem fog nyerni. Hát ilyen egyszerű a dolog.

– *Esélyegyenlőség, nők, romák, fogyatékosok.*

– ...és vidék. Minden pályázatnak tartalmaznia kell azokat a szempontokat, amelyek valamely csoport számára fontosak az esélyegyenlőség terén. Ez az áttörés roppant nagy eredmény. Ezt régóta mondom tévében, rádióban, de valójában senkit sem érdekel, jóllehet ez borzasztóan fontos. Erről részletesen írtunk, a témát kidolgoztuk, leírtuk, vaskos anyag. A Nemzeti Fejlesztési Terv még vaskosabb. Szerintem nem lehet eleget beszélni az embereknek arról, hogy az Európai Unióban elég komoly fejlesztési pénzek rejlenek. Ugyanakkor azért azt sem lehet elhallgatni, hogy ehhez kell tudni jól pályázni. Pillanatnyilag az a helyzet,

INTERJÚ

hogy egyáltalán nem használták ki az előcsatlakozási pályázati kereteket, pedig többet lehetett volna megnyerni...

– *És hány évet veszítettünk emiatt?*

– Legalább négy-öt évet. Elveszett néhány év és elveszett néhány milliárd forint. Abban jogosnak érzem a kritikát, hogy a magyar intézmények nincsenek igazán felkészülve a pályázatok jó megírására.

– *Most legalább történik valami az ügyben?*

– Történik, történik, de ez a tudatosság ma is nagyon gyenge. Bele kell tanulni!

– *S mit vársz mindettől függetlenül a szemléletmód terén?*

– Mindettől függetlenül jobban kinyílik a világ, több új életmintát látnak majd az emberek, és ez egy kicsit megszabadíthat minket a nagyon megcsontosodott nézetrendszerektől. Szabadabb életformákat, toleránsabb társadalmakat, határok nélküli utazási lehetőséget várok. És mindennek alapjaként békés és biztonságos Európát, békés és biztonságos Magyarországot.